

**“BOBURNOMA” TARIXIY – ADABIY MEMUAR ASAR**

**Boysunova Chinnixol Raham qizi**

Buxoro davlat pedagogika instituti talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14976860>

**Annotatsiya.** Ushbu maqolada “Boburnoma” asarining tarixiy va adabiy jihatlari tahlil qilinadi. Bobur Mirzo tomonidan yozilgan bu asar, nafaqat uning shaxsiy hayoti va siyosiy faoliyatini, balki o‘z davrining madaniy, ijtimoiy va siyosiy voqealarini ham yoritib beradi.

Maqolada asarning yozilish tarixi, uning adabiy xususiyatlari, tarixiy manba sifatidagi ahamiyati va madaniyatga ta’siri haqida batafsil ma’lumotlar taqdim etiladi. Shuningdek, maqola “Boburnoma”ning zamonaviy tadqiqotlarda qanday baholanishi va uning bugungi kunda o‘rganilishiga oid masalalarni ko‘rib chiqadi. Asar, tarixchilar va adabiyotshunoslar uchun bebaho manba bo‘lib, uning tahlili o‘zbek va jahon madaniyatiga qo‘shgan hissasini anglashda katta ahamiyatga ega.

**Kalit so‘zlar:** “Boburnoma”, adabiy va estetik qiymati, tarixchilar va adabiyotshunoslar, madaniy, ijtimoiy va siyosiy voqealar, tarixiy yodgorlik, adabiy ahamiyati.

**Аннотация.** В статье анализируются историко-литературные аспекты произведения «Бобурнома». В этом произведении, написанном Бабуром Мирзой, освещаются не только его личная жизнь и политическая деятельность, но и культурные, общественные и политические события его времени. В статье дается подробная информация об истории написания произведения, его литературных особенностях, значении как исторического источника и влиянии на культуру. В статье также рассматривается, как оценивается «Бобурнома» в современных исследованиях, и проблемы, связанные с ее изучением сегодня. Произведение является бесценным источником для историков и литературоведов, а его анализ имеет большое значение для понимания его вклада в узбекскую и мировую культуру.

**Ключевые слова:** «Бобурнома», литературно-эстетическая ценность, историки и литературные критики, культурные, общественные и политические события, исторический памятник, литературное значение.

**Abstract.** This article analyzes the historical and literary aspects of the work “Boburnoma”. This work, written by Babur Mirzo, not only covers his personal life and political activities, but also the cultural, social and political events of his time. The article provides detailed information about the history of the work, its literary features, its significance as a historical source and its impact on culture. The article also examines the assessment of “Boburnoma” in

*modern research and issues related to its study today. The work is an invaluable source for historians and literary critics, and its analysis is of great importance in understanding its contribution to Uzbek and world culture.*

**Keywords:** *“Boburnoma”, literary and aesthetic value, historians and literary critics, cultural, social and political events, historical monument, literary significance.*

---

**Kirish.** “Boburnoma” – bu Boburning shaxsiy kundaligi, sayohatlari, janglari va o‘z hukmronligi davomida duch kelgan turli qiyinchiliklarga oid aniq tafsilotlarni aks ettiradi. Asar, nafaqat tarixiy manba, balki adabiy va estetik jihatdan ham qimmatli bo‘lib, o‘z davrining madaniy, siyosiy va ijtimoiy hayotini yoritishga yordam beradi. “Boburnoma” asari Zahiriddin Muhammad Bobur o‘zining tarixiy hayoti va dunyoqarashini yoritgan juda muhim bir adabiy asar bo‘lib, nafaqat o‘z davrining, balki butun Markaziy Osiyo va Hindiston tarixining o‘ziga xos yodgorligidir. Asar, Boburning shaxsiy tajribalari, siyosiy va ijtimoiy muammolarni qanday qarshi olishiga oid qimmatli ma’lumotlarni o‘z ichiga oladi. turli xalqlar, hududlar va madaniyatlar bilan bo‘lgan o‘zaro munosabatlarini ham ko‘rib chiqadi. Boburnoma“ o‘zida bayon qilingan voqealar jarayoniga ko‘ra 3 qismga: Boburning Movarounnahr (1494—1504), Afg‘oniston (1504—1524) va Hindiston (1524— 1530)dagi hukmdorlik davriga bo‘linadi. Birinchi qismda Boburning otasi — temuriylarning Farg‘ona ulusi hokimi Umarshayx Mirzo (1461—1494) xususida hamda Boburning Farg‘ona taxtiga o‘tirishi (1494-yil iyun), ammo Temuriylar davlatida avj olgan taxt uchun kurash oqibatida o‘z ulusidan mahrum bo‘lishi (XV asr 90- yillari), Samarqand uchun Shayboniylarga qarshi olib borgan jang- u jadallari (1497— 1501)ning behuda ketishi va nihoyat, toj-u taxtdan butunlay ajrab, Hisor tog‘lari orqali taxminan 250 navkar bilan Afg‘onistonga yuz tutishi (1504) haqidagi voqealar batafsil zikr qilingan. Ikkinchi qismda Boburning Kobulni zabt etgani, so‘ng u yerda mustaqil davlat tuzgani (1508), Eron shohi Ismoil Safaviyning harbiy yordami bilan Samarqandni yana ishg‘ol qilgani (1511), lekin shayboniylar (Ubaydulla Sulton, Muhammad Temur Sulton va Jonibek Sulton)dan yengilib (1512), Kobulga qaytgani, keyin esa Hindistonni zabt etishga hozirlik ko‘ra boshlagani xususidagi voqealar bayon etilgan. Uchinchi qism esa Boburning Dehli sultoni Ibrohim Lo‘diyni mag‘lub etib (qarang Panipat janglari), Shim. Hindistonni bosib olgani (1526) va Boburiylar davlatini barpo qilgani haqidagi ma’lumotlardan iborat. “Boburnoma”da keltirilgan barcha ma’lumotlar, xususan Farg‘ona, Toshkent, Samarqand, Hisor, Chag‘oniyon va Shim. Afg‘onistonning 15-asr 80—90- yillari va 16-asr 1choragidagi siyosiy ahvoliga doir xabarlar o‘zining batafsilligi bilan shu xususdagi boshqa adabiyotlardan tubdan farq qiladi.

Shuningdek, asar muallifning muayyan tarixiy voqea haqida hamda o'zaro dushmanlik qilgan temuriylar — Umarshayx, Sulton Ahmad, Sulton Mahmud, Boysung'ur Mirzo, Sulton Husayn va boshqalarning xulq-atvori, tabiati xususida bildirgan fikr-mulohazalari bilan ham ahamiyatlidir. Asarda, ijtimoiy-tabiiy fanlar, tarix, falsafa, fiqh, din ta'limoti, tilshunoslik, jug'rofiya, tabiatshunoslik, ma'danshunoslik, dehqonchilik, bog'dorchilik va boshqalarga oid aniq va hanuzgacha o'z tarixiy va ilmiy ahamiyatini yo'qotmagan ma'lumotlar, ilmiy asoslangan xulosalar keltirilgan. Asarda bevosita Boburning o'zi lashkarboshi sifatida qatnashgan bir necha katta-kichik jang manzaralari mahorat bilan berilgan. O'sha davrdagi qo'shin tuzilishi, urush olib borish, jang usullari, qamal holatlari, qurol-yarog' turlari, qurg'onbuzar qurilmalar bilan bir qatorda asarda ko'plab harbiy ma'muriy istilohlar (tuman, ulus, ko'kaltosh, eshikog'a, axtachi, tarxon, shig'ovul, sharbatchi (sharbatdor), mubashshir, tug'chi, miroxur, rikobdor, dorug'a, murchil, manjaniq, o'ron va boshqalar) ham uchraydi. Shuningdek, „Boburnoma“da temuriylar qo'shinining tuzilishi, harbiy san'ati va boshqa haqida ham noyob ma'lumotlar bor. Bundan tashqari, Movarounnahr, Afg'oniston, Xuroson va Hindiston o'tmishi va zamonaviy holati, xalqlari, qabilalari, ularning tili, madaniyati, kasb-hunari, urf-odatlar, rasm-rusumlari, an'anaviy tadbir-marosimlari, shuningdek o'sha davr jamiyatiga xos ijtimoiy tabaqalarga tegishli ma'lumotlar bayon etiladi. Ayniqsa Farg'ona, Andijon, Samarqand, Kobul, Hirot, Agra kabi yirik shahar, viloyatlarning jug'rofiy-ma'muriy tuzilishi, madaniy hayoti, tumanlari, aholisi, qishloq xo'jaligi, daryo va suv havzalari, cho'l-adirlari, tog', sahrolari, bog'u -rog'lari, tabiati, iqlimi, hayvonot va o'simliklar dunyosi, tabiiy boyliklari haqida mufassal ma'lumotlar beriladi. Bobur o'zining hayoti va faoliyatini bayon etgan ushbu asar orqali o'z davri, shuningdek, uning dunyoqarashi va tarixi haqida muhim ma'lumotlar qoldirgan. „Boburnoma“ nafaqat Boburning o'z hayoti, balki uning ajdodlari, Markaziy Osiyo, Hindiston, Afg'oniston va boshqa mintaqalarda yuz bergan muhim tarixiy voqealar haqida ham ma'lumot beradi. Bobur, asarda o'zining otasi Umarshayx Mirzo va bobosi Mirzo Ulug'bekning faoliyatiga to'xtalib, ularning hukmronliklarini ham yoritadi. Asarda shuningdek, Markaziy Osiyo va Hindistondagi ijtimoiy, siyosiy va madaniy hayotning tasvirlari o'z ifodasini topadi. Hindistonning tabiati va xalqlari haqida ham qimmatli ma'lumotlar mavjud. Bobur, o'zining harbiy yurishlari va davlat boshqaruvi haqida tafsilotlar keltirgan. Uning yozganlari, faqat shaxsiy tajribasi emas, balki davlatchilikni qurish va siyosiy strategiyalarni amalga oshirishdagi muvaffaqiyatlar va xatolarga ham alohida e'tibor qaratadi.

**“Boburnoma” asarining adabiy ahamiyati.** Bobur vatanimiz tarixidagi takrorlanmas siymolardan biridir. U nafaqat yirik adib, buyuk tarixchi, ulkan olim, balki mohir sarkarda va davlat arbobi ham edi.

Boburdan bizga uning devonlari, “Boburnoma”si, bir qator ilmiy-tarixiy, diniy – falsafiy, axloqiy – ta’limiy ruhdagi asarlaridan iborat meros qoldi. “Boburnoma” o‘zining janri bilan birinchi navbatda avtobiografik xususiyatga ega bo‘lib, bu o‘z davrida nisbatan yangi va noyob janr hisoblangan. Bobur o‘z hayotini tasvirlay turib, o‘zining tarixiy va shaxsiy kuzatishlarini birlashtirgan. Bu janrda yozilgan asar, boshqa o‘zbek klassik adabiyotlari uchun yangi adabiy yo‘nalishlarni ochgan. Bobur “Boburnoma”ni turkcha, forsha va arabcha tillarda mukammal o‘zlashtirgan holda yozgan. Asar turkcha bo‘lsa-da, unda forsha va arabcha so‘zlar va iboralar ko‘plab uchraydi. Bu, o‘z davrida turkcha tilni yuqori darajada rivojlantirish va o‘zbek tilining adabiy salohiyatini kengaytirishga yordam berdi. Boburning til ishlatishidagi soddalik va ifodali tarz, asarining o‘qish va anglash uchun qulayligini ta’minlagan. “Boburnoma”da Alisher Navoiy, Abdurahmon Jomiy, Shayxim Suhayliy, Husayn Ali Tufayliy, Osafiy, Binoiy, Sayfiy Buxoriy, Ohiy, Muhammad Solih kabi o‘nlab ijodkorlar, Xoja Abdullo Marvari, Qul Muhammad Udiy, Shayx Noyiy, Yusuf Ali, Mullo Yorak, Shohquli G‘ijjakiy, Husayn Udiy, Behzod, Shoh Muzaffar kabi ko‘plab san’atkorlar tavsif etilib, ularning ijodiy faoliyatlariga xolis baho beriladi. Jumladan, Alisher Navoiy haqida shunday deyiladi: “Alisherbek naziri yo‘q kishi edi. Turkiy til bila to she’r aytibturlar,— hech kim oncha ko‘p va xo‘b aytqon emas”. “Boburnoma” XV asr o‘zbek badiiy nasrining yorqin namunasi sifatida sof badiiy lavhalar, jonli tasvirlar, an’anaviy lirik chekinishlarga boy. Nasriy matn ichida keltirilgan xalq maqol, matallari, iboralari, ibratli o‘gitlar, she’riy parchalar uning badiiyligini yanada oshiradi, o‘ziga xos joziba bag‘ishlaydi. Bobur asarlarining ijobiy tomonlaridan biri tilining soddaligidir. U asarlarini sodda tilda yozadi va boshqalarni ham shunday yozishga chaqiradi. Bobur parallelizm, tazod, lof, o‘xshatish, mubolag‘a kabi til vositalarini qo‘llaydi. Bobur xalq og‘zaki ijodidan askiyachilik mahoratini o‘rgandi. Natijada u omonim va polisemantik so‘zlardan hamda so‘z o‘yinlaridan ustalik bilan foydalanib o‘zbek tilida tuyuqlarning ajoyib namunalari yaratdi. “Boburnoma”ni hamda Boburning she’riy merosini o‘rganishda o‘zbekistonlik olimlar ham salmoqli hissa qo‘shdilar. Prof. Fitrat tomonidan tuzilgan “O‘zbek adabiyoti namunalari” xrestomatiyasida “Boburnoma”dan parchalar, Boburning 31 g‘azali, 2 masnaviy va 28 ruboiysi berilgan. M. Salye “Boburnoma”ni rus tiliga to‘la tarjima qilib, 3-marta (1958, 1982, 1993) nashr ettirdi (S. Azimjonovanning kirish so‘zi va tahriri ostida). P. Shamsiyev va S. Mirzayevlar tomonidan “Boburnoma”ning ikki jildli (1948) va bir jildli (1960) nashri chop etildi. 1956—66 yillarda Boburning uch jildli tanlangan asarlari chop etilib, unga Boburning she’riy devoni (1jild) va “Boburnoma” (2—3jildlar) kirgan. Bobur va uning ilmiy merosini o‘rganishga S. Azimjonova katta ulush qo‘shgan. “Boburnoma”ning M. Salye tomonidan qilingan tarjimalari uning batafsil so‘z boshisi va tahriri ostida nashr etilgan.

**Xulosa.** Ma'lumki Bobur o'zbek nasrining eng buyuk adiblaridan biri hisoblanadi. "Boburnoma" – nafaqat Boburning o'z hayoti haqida hikoya qiluvchi bir asar, balki uning davridagi ijtimoiy, siyosiy, madaniy va adabiy vaziyatni tushunish uchun muhim tarixiy manba bo'lib xizmat qiladi. Bobur o'zining zamonasi, xalq va o'ziga xos adabiy qarashlari haqida juda chuqur va murakkab fikrlarni ifodalagan. Bu asar, o'zbek adabiyotining eng qadimiy va nufuzli asarlaridan biri hisoblanadi. Ushbu asar orqali biz o'sha davr muhitini, tarixini, adabiyotini va san'atini bilib olishimiz mumkin.

## REFERENCES

1. Истамова, Ш. М. (2021). ХАЛҚ ОҒЗАКИ ИЖОДИ ВА ЁЗМА АДАБИЁТ НАМУНАЛАРИДА ТУШ МОТИВЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИГИ: Истамова Шоҳида Махсудовна, филология фанлари буйича фалсафа доктори. Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал, (6), 16-19.4.
2. Makhsudovna, I. S. (2023). Dreams as a Means of Psychological Analysis.  
Истамова, Ш. М. *Поэтико-композиционные функции сна в художественном произведении* (Doctoral dissertation, (PhD) по филологии: 10.00. 02/Истамова Шоҳида Махсудовна).
- Истамова, Ш. М. СНОВИДЕНИЯ И СИМВОЛ В ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЯХ. *Сборник научных статей по итогам работы Международного научного форума*, 72.
5. Анъанавий туш рамзларининг поэтик матнда берилиши ШМ Истамова - Новое слово в науке и практике: гипотезы и ..., 2017
6. Maxsudovna, I. S., & To'ymurodovna, Q. G. (2024, February). BOSHLANG'ICH SINFLARDA DIDAKTIK VOSITALARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI. In International conference on multidisciplinary science (Vol. 2, No. 2, pp. 59-64).
7. Истамова, Ш. М., & Шарипова, М. Б. (2024). ЛИТЕРОНОМИК ТАЖНИС САНЪАТИ АЛИШЕР НАВОИЙ ИЖОДИДА. Экономика и социум, (5-2 (120)), 1072-1075.
8. Maxsudovna, I. S., & Qizi, S. M. S. (2022). The role and importance of puzzles in the development of intellectual abilities of primary school students. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, 12(2), 209-213.
9. Maxsudovna, I. S., & To'ymurodovna, Q. G. (2025). ONA TILI VA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARDAN

- FOYDALANISH (KAHOOT, EDUCAPLAY KABI PLOTFORMALAR MISOLIDA). PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI, 2(2), 177-180.
10. Jalilovna, Q. Z., & Maqsudovna, S. I. (2024). O 'QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA LUG'AT USTIDA ISHLASH USULLARI. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 184-186.
11. Jalilovna, Q. Z., & Maqsudovna, S. I. (2024). LUG'AT USTIDA ISHLASHNING LINGVISTIK ASOSLARI VA VAZIFALARI. PEDAGOG, 7(6), 186-189.
12. Sulaymonovich, S. F., & Maqsudovna, I. S. (2020). Types of lexical meanings. Journal of Critical Reviews, 7(6), 481-484.
13. Shodiyevna, N. S. (2024). IN MODERN UZBEK POETRY POETIC INTERPRETATION IMAGES WATER AND FIRE. MODERN SCIENCE, 2181, 3906.
14. Nizomova, S. (2020). Symbolic interpretations of water and fire in modern poetry. *Интернаука*, (35), 75-76.
15. Nizomova, S. S. (2023). EXPRESSION OF WATER AND FIRE ICONS IN POEMS CREATED IN THE DEFINITION OF PLACE IN MODERN UZBEK POETRY. *Journal of Modern Educational. Achievements*, 8(8), 202-206.
16. NIZOMOVA, S. S. (2023). THE SYMBOLISM OF FIRE AND WATER IN POEM. *THE ROLE OF SCIENCE AND INNOVATION IN THE MODERN WORLD*, 1(9), 48-54.
17. Husenova, A., Jumayeva, M., Nizomova, S., Shokirova, M., Himoyeva, S., & Abdullayev, S. (2024). Effectiveness of experimental work aimed at developing environmental competence of students. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 587, p. 03025). EDP Sciences.
18. Nizomova, S. S. (2020, August). THE SCOPE OF THE TOPICS OF THE SHARIA OF THE INDEPENDENCE PERIOD. In *Archive of Conferences* (Vol. 4, No. 4, pp. 68-69).
19. Nizomova, S. S. (2020, August). SHARIA'S DESCRIPTION OF THE CEREMONIAL ATTITUDE TO WATER. In *Archive of Conferences* (Vol. 4, No. 4, pp. 65-67).
20. Nizomova, S. S., & Munisxon, O. (2024, February). THE SIGNIFICANCE OF THE MAIN ACTIVITY GAME IN THE EDUCATION OF CHILDREN IN THE PRESCHOOL EDUCATION ORGANIZATION. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL E-CONFERENCE" MODERN TENDENCIES OF DIGITAL EDUCATION AND WAYS OF IMPLEMENTING THEM IN THE EDUCATIONAL PROCESS"*—Brno, Czech (Vol. 1, pp. 1-5).
21. Nizomova, S. S., & Jumayeva, M. H. (2024). REPRESENTATION OF THE IMAGE OF WATER IN MODERN UZBEK POETRY. *YOUTH, SCIENCE, EDUCATION: TOPICAL ISSUES, ACHIEVEMENTS AND INNOVATIONS*, 3(1), 70-75.

22. Shodiyevna, N. S. (2022). The Symbolism of Fire and Water in Poetic Context. *European Journal of Innovation in Nonformal Education*, 2(2), 170-174.
23. Shodiyevna, N. S., & Pokizabonu, U. Interpretative Phrases Related to Water in Modern Poetry.
24. Shodiyevna, N. S. (2024). The Symbol of Fire in Poem. *International Journal of Formal Education*, 3(4), 83-86.
25. Nizomova, S. (2020). ZAMONAVIY SHE'RIYATDA SUV VA OLOV BILAN BOG 'LIQ OBRAZLARNI IFODALASH AN'ANASI. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 2(2).
26. Nizomova, S. (2021). ZAMONAVIY SHE'RIYATDA OLOV ANALOGLARINING OBRAZLANTIRILISHI. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 8(8).
27. Nizomova, S. (2024). IN MODERN UZBEK POETRY POETIC INTERPRETATION IMAGES WATER AND FIRE. *Modern Science and Research*, 3(10), 171-175.
28. Nizomova, S. S., & Munisxon, O. (2024, February). THE SIGNIFICANCE OF THE MAIN ACTIVITY GAME IN THE EDUCATION OF CHILDREN IN THE PRESCHOOL EDUCATION ORGANIZATION. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL E-CONFERENCE" MODERN TENDENCIES OF DIGITAL EDUCATION AND WAYS OF IMPLEMENTING THEM IN THE EDUCATIONAL PROCESS"—Brno, Czech* (Vol. 1, pp. 1-5).
29. Nizomova, S. S. (2023). EXPRESSION OF WATER AND FIRE ICONS IN POEMS CREATED IN THE DEFINITION OF PLACE IN MODERN UZBEK POETRY. *Journal of Modern Educational Achievements*, 8(8), 202-206.
30. Nizomova, S. (2024). IN MODERN UZBEK POETRY POETIC INTERPRETATION IMAGES WATER AND FIRE. *Modern Science and Research*, 3(10), 171-175.
31. Nizomova, S. S., & Munisxon, O. (2024, February). THE SIGNIFICANCE OF THE MAIN ACTIVITY GAME IN THE EDUCATION OF CHILDREN IN THE PRESCHOOL EDUCATION ORGANIZATION. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL E-CONFERENCE" MODERN TENDENCIES OF DIGITAL EDUCATION AND WAYS OF IMPLEMENTING THEM IN THE EDUCATIONAL PROCESS"—Brno, Czech* (Vol. 1, pp. 1-5).
32. Nizomova, S. S. (2021). Images In Modern Uzbek Poetry. *Psychology and Education Journal*, 58(1), 754-758.
33. Nizomova, S. S. (2020). MODERN POETRY. In *ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА СОБРЕМЕНННОЙ НАУКИ* (pp. 89-90).
34. Shodiyevna, N. S. (2024). IN MODERN UZBEK POETRY POETIC INTERPRETATION IMAGES WATER AND FIRE. *MODERN SCIENCE*, 2181, 3906.

35. Husenova, A., Jumayeva, M., Nizomova, S., Shokirova, M., Himoyeva, S., & Abdullayev, S. (2024). Effectiveness of experimental work aimed at developing environmental competence of students. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 587, p. 03025). EDP Sciences.
36. Nizomova, S. (2020). Symbolic interpretations of water and fire in modern poetry. *Интернаука*, (35), 75-76.
37. Nizomova, S. (2020). Symbolic interpretations of water and fire in modern poetry. *Интернаука*, (35), 75-76.
38. Sharipova, M. (2024). ABDUNAZAR POYONOVNING 70 YILLIK YUBILEYI DOIRASIDA “ABDUNAZAR POYONOVNING BAXSHICHILIK SAN’ATIDA TUTGAN O ‘RNI” MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA (Ilmiy maqolalar to’plami): ABDUNAZAR POYONOVNING KUYLANGAN “ALPOMISH” VARIANTIDA MAROSIMLAR BADIY IFODASI. *Buxoro davlat pedagogika instituti jurnali*, 4(4).
39. Baxshilloeyvna, S. M., & Firuzovna, R. S. (2024). KITOBXONLIK MADANIYATI ORQALI TALABALAR MA’NAVIYATINI YUKSALTIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.
40. Sharipova, M., & Jabborova, D. (2024). COMMONALITIES IN THE RELATIONSHIPS OF FOLKLORE GENRES WITH LITERATURE. *Modern Science and Research*, 3(9), 170-177.
41. Sharipova, M., & Rajabova, S. (2024). SCIENTIFIC AND THEORETICAL BASIS OF IMPROVING THE SPIRITUALITY OF STUDENTS THROUGH LIBRARY CULTURE. *Modern Science and Research*, 3(9), 148-155.
42. Sharipova, M., & Saidova, S. (2024). THE SKILL OF CHARACTER DEVELOPMENT IN ABDULLA QAHHOR'S STORIES. *Modern Science and Research*, 3(9), 156-162.
43. qizi Hamidova, U. F., & Sharipova, M. B. (2024, February). METHODOLOGY OF DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES OF CHILDREN OF PRESCHOOL AGE. In *INTERNATIONAL CONFERENCE: PROBLEMS AND SCIENTIFIC SOLUTIONS*. (Vol. 3, No. 1, pp. 73-82).
44. Azimov, Y., To’xsanov, Q., Adizov, B., Sharipova, M., & Hojiyeva, N. (2024). Statistical analysis of thrift and ecological education concepts in elementary school students. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 587, p. 02020). EDP Sciences.
45. Sharipova, M. (2023). “ALPOMISH” EPOSINING QADIMIYLIGI VA AN’ANAVIYLIGI. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 44(44).

46. Sharipova, M. (2024). EPOS HAMDA MAROSIM MUNOSABATINING QADIMIYLIGI VA AN'ANAVIYLIGI. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 46(46).
47. Sharipova, M. (2024). EPOS HAMDA MAROSIM MUNOSABATINING QADIMIYLIGI VA AN'ANAVIYLIGI. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 46(46).
48. Sharipova, M. (2023). "ALPOMISH" DOSTONIDA NIKOH MAROSIMINING ARXAIK-BADIIY XUSUSIYATLARI. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 44(44).
49. Sharipova, M. (2023). "ALPOMISH" DOSTONI BADIIY STRUKTURASIDA MAROSIMLARNING O'RNI. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 30(30).
50. Sharipova, M. (2020). Вестник магистратуры. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 1(1).
51. Sharipova, M. B., & Inoyatova, F. I. (2018). USE OF PROBLEM-BASED LEARNING IN THE CLASSROOM. *УЧЕНЫЙ XXI ВЕКА*, (11), 69.
52. Sharipova, M. B., & qizi Shokirova, N. Z. «ALPOMISH» DOSTONI–BADIIY BARKAMOL ASAR.
53. Sharipova, M. B., & qizi Salimova, K. R. "ALPOMISH" DOSTONIDA "KAMPIR O'LDI" MAROSIMI TASVIRI.
54. Sharipova, M. B. Ritual and Epic Relations in the Epic" Alpomish". *MIDDLE EUROPEAN SCIENTIFIC BULLETIN*.